

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sk/9/2020
Identifikačné číslo spisu: 8019200284
Dátum vydania rozhodnutia: 16.12.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Viola Takáčová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:8019200284.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a členiek senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a JUDr. Aleny Adamcovej, v právnej veci žalobcu: C. T., narodený XX. Y. XXXX, bytom v L., T. Č.. XX, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom v Bratislave, Ul. 29. augusta č. 8-10, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej z 05. februára 2019, Číslo: XXX XXX XXXX X, o výšku starobného dôchodku, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 23. októbra 2019, č.k. 2Sa/9/2019-101, t a k t o

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobcu z a m i e t a .

Účastníkom nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

1. Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) napadnutým rozsudkom z 23. októbra 2019, č.k. 2Sa/9/2019-101 postupom podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej z 05. februára 2019, Číslo: XXX XXX XXXX X. Uvedeným rozhodnutím generálny riaditeľ žalovanej postupom podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v rozhodnom znení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) zamietol odvolanie žalobcu podané proti rozhodnutiu z 05. novembra 2018, Číslo: XXX XXX XXXX X - II. a podané proti rozhodnutiu z 05. novembra 2018, Číslo: XXX XXX XXXX X - IV. a tieto rozhodnutia v celom rozsahu potvrdil.

2. Rozhodnutím z 05. novembra 2018, Číslo: XXX XXX XXXX X - II. bol žalobcovi podľa § 65, § 112, § 82 a § 293dx zákona č. 461/2003 Z.z. od 26. septembra 2018 zvýšený starobný dôchodok na sumu 329,40 eur mesačne.

3. Rozhodnutím z 05. novembra 2018, Číslo: XXX XXX XXXX X - IV. bolo rozhodnuté o vyplácaní

starobného dôchodku podľa § 81 ods. 1 a § 112 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. v sume 293,00 eur mesačne od 10. septembra 2018 a súčasne o odňatí invalidného dôchodku v sume 140,70 eur mesačne od 04. januára 2018.

4. Krajský súd zákonnosť preskúmaných rozhodnutí generálneho riaditeľa žalovanej preskúmal v intenciách § 65 ods. 1,2, § 66 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. a postupom v zmysle právnej úpravy ustanovenej v Tretej hlave Tretej časti SSP upravujúcej správnu žalobu v sociálnych veciach za primeraného použitia ustanovení o všeobecnej správnej žalobe podľa Prvej hlavy Tretej časti SSP a dospel k záveru o nedôvodnosti podanej žaloby.

5. Krajský súd vo vzťahu k rozhodnutiu z 05. novembra 2018, Číslo: XXX XXX XXXX X - II. uviedol, že žalovaná len postupovala v zmysle príslušných ustanovení a s poukazom na vydané rozhodnutie z 05. novembra 2018, Číslo: XXX XXX XXXX X - I., ktorým bol žalobcovi od 10. septembra 2018 priznaný starobný dôchodok v sume 293,00 eur, postupovala v uvedenom rozhodnutí na základe tej skutočnosti, že žalobca ako poberateľ starobného dôchodku zaplatil celú sumu dlžného poistenia na dôchodkové poistenie za dôchodkové obdobie od 01. januára 1992 do 31. decembra 1995, za ktoré nebolo včas a v správnej sume zaplatené poistné na dôchodkové poistenie. Na základe uvedeného potom žalovaná zvýšila žalobcovi starobný dôchodok zo sumy pôvodne 293,00 eur, ktorá bola týmto rozhodnutím z 05. novembra 2018, Číslo: XXX XXX XXXX X - I. priznaná od 10. septembra 2018 a žalobcovi zvýšila na sumu 329,40 eur mesačne. Podľa § 78 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. sa uvedené obdobie započítalo, ako obdobie dôchodkového poistenia odo dňa zaplatenia celej sumy dlžného poistného na dôchodkové poistenie, t.j. od 26. septembra 2018, kedy žalobca uhradil uvedené dlžné poistné. Vo vzťahu k rozhodnutiu sa plne stotožnil so záverom žalovanej, že predmetné rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonom a vychádzalo z dostatočne zisteného skutkového stavu.

6. Vo vzťahu k rozhodnutiu z 05. novembra 2018, Číslo: XXX XXX XXXX X - IV., ktorým žalovaná rozhodla o vyplácaní starobného dôchodku od 10. septembra 2018 v sume 293,00 eur a súčasne od 04. februára 2018 odňala vyplácanie invalidného dôchodku v sume 140,70 eur mesačne, krajský súd uviedol, že žalovaná tak správne postupovala, keďže v zmysle ustanovenia § 81 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., ak poberateľ invalidného dôchodku splní podmienky nároku na výplatu starobného dôchodku, vypláca sa iba jeden dôchodok, ktorého suma je vyššia. Suma starobného dôchodku vo výške 293,00 eur, ktorá bola priznaná žalobcovi rozhodnutím z 05. novembra 2018, Číslo: XXX XXX XXXX X - I. bola vyššia ako suma invalidného dôchodku vo výške 140,70 eur a preto dňom úpravy výplaty dôchodkov podľa § 81 ods. 1 citovaného zákona zaniká žalobcovi nárok na dôchodok, ktorého suma je nižšia. Z uvedeného dôvodu preto bolo potrebné, aby žalovaná vydala predmetné rozhodnutie z 05. novembra 2018, Číslo: XXX XXX XXXX X - IV. a upravila tak vyplácanie starobného dôchodku a zánik vyplácania k 10. septembru 2018 invalidného dôchodku, pretože práve 10. septembra 2018 splnil žalobca zákonnú podmienku na získanie, respektíve na priznanie starobného dôchodku, kedy dovŕšil vek 62 rokov aj 139 dní.

7. Ďalej krajský súd uviedol, že z jednotlivých kalendárnych rokov, ktoré boli braté ako rozhodujúce obdobia dôchodkového poistenia podľa príslušných ustanovení zákona č. 461/2003 Z.z. § 255 ods. 1 až 3 bolo potrebné zohľadniť aj tú skutočnosť, že žalobca ako účastník konania získal náhradnú dobu podľa § 9 zákona č. 100/1998 Z.z. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len ako „zákon č. 100/1988 Zb.“; pozn. súdu) a po 31. decembri 2007 poberal invalidný dôchodok. V kalendárnych rokoch 1980 až 1999, respektíve až do roku 2013, vyplýva, že od roku 1980, kedy získal náhradnú dobu 6 dní v kalendárnom roku 1981 55 dní, v kalendárnom roku 1982 50 dní, v kalendárnom roku 1983 5 dní, v kalendárnom roku 1984 73 dní, v kalendárnom roku 1985 69 dní, v kalendárnom roku 1986 53 dní, v kalendárnom roku 1987 137 dní, ďalej v kalendárnom roku 1988 98 dní, v kalendárnom roku 1989 45 dní, v kalendárnom roku 1980 50 dní, v kalendárnom roku 1981 59 dní, v kalendárnom roku 1989 116 dní, a v kalendárnom roku 2013 211 dní. Ide o krátke doby, počas ktorých žalobca pracoval. Pomerná časť osobného mzdového bodu, ktorá bola vypočítaná žalobcovi na 0,3 za uvedené obdobia kalendárnych rokov, ktoré boli brané v zmysle ustanovenia § 9 zákona č. 100/1988 Z.z. ako náhradná doba, je takisto nízka, pretože v týchto kalendárnych rokoch žalobca bol

práceschopný a uvedený počet dní charakterizuje aj ďalší postup žalovanej pri vypočítavaní invalidného dôchodku, ktorý na základe týchto údajov bol vypočítaný v nízkej sume. Tieto skutočnosti mali ďalej vplyv aj na samotný výpočet starobného dôchodku, teda na jeho výšku. Pokiaľ žalobca v uvedených rokoch rozhodujúceho obdobia mal takéto nízke zárobky, tak aj samotný výpočet invalidného dôchodku, z ktorého potom následne bol vypočítavaný starobný dôchodok, nemohli dosahovať vyššie sumy a na základe týchto skutočností žalobcovi žalovaná, tak invalidný dôchodok, ako aj následne starobný dôchodok vypočítavala. Žalovaná postupovala v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona č. 461/2003 Z.z., konkrétne § 63 ods. 1, § 63 ods. 4 písm. d/, § 64 ods. 6, ako aj § 65 ods. 1,2 citovaného zákona.

8. K námietkam žalobcu týkajúcich sa diskriminácie, ohľadom porušenia práv žalobcu, či už rozhodovaním o invalidnom dôchodku, o jeho výške, respektíve rozhodovaním o starobnom dôchodku a započítaní dôb pre účely starobného dôchodku krajský súd uviedol, že správne orgány vychádzali z dokladov, ktoré žalobca predložil k samotnej žiadosti o priznanie starobného dôchodku, ako aj z prehľadu jednotlivých rozhodujúcich období získaných pre obdobie dôchodkového poistenia za jednotlivé kalendárne roky. V rozhodujúcom období žalobca ako účastník konania získal určitý počet dní dôchodkového poistenia, z ktorých následne bol vypočítavaný aj príslušný starobný dôchodok v súlade s ustanovením § 65 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., pričom suma starobného dôchodku patriaceho za obdobie dôchodkového poistenia do vzniku nároku na starobný dôchodok bola vypočítaná ako súčin priemerného osobného mzdového bodu, ktorý tvoril 0,7603 hodnoty obdobia dôchodkového poistenia, to znamená bol násobený rokmi 31,3535 rokov obdobia dôchodkového poistenia a táto bola násobená aktuálnou dôchodkovou hodnotou, ktorá bola za rok 2017 11,9379, z čoho bol vypočítaný aj príslušný starobný dôchodok, ktorý bol zároveň podľa § 82 a § 293dx zákona č. 461/2003 Z.z. zvýšený na sumu 293,00 eur mesačne. Uvedený výpočet bol správny a prvostupňový správny orgán vychádzal z predložených dokladov žalobcom k jeho žiadosti z 18. septembra 2018.

9. Ďalšie námietky, ktorými žalobca poukazoval na nízku výšku starobného dôchodku v porovnaní s inými poistencami (susedia obce) vyhodnotil krajský súd ako nedôvodné. V závere tiež žalobcu poučil o tej skutočnosti, že na konanie o odškodnom je kompetentný rozhodovať iný orgán a nie správny súd.

10. Vzhľadom na uvedené, krajský súd žalobu ako nedôvodnú podľa § 190 SSP zamietol.

11. O trovách konania krajský súd rozhodol tak, že účastníkom náhradu trov konania nepriznal, keď žalobca nebol úspešný a vo vzťahu k žalovanej, ktorá bola v konaní úspešná, súd nezistil dôvody, pre ktoré by bolo spravodlivé požadovať po žalobcovi, aby nahradil žalovanej trovy konania.

II.

12. Proti tomuto rozsudku podal žalobca v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť.

13. Vyjadril nesúhlas s rozhodnutím krajského súdu, ktorého rozhodnutie i napriek doloženým dôkazom považoval za nespravodlivé, diskriminačné, neobjektívne. Uviedol, že ako podnikateľ platil odvody, hoci minimálne. Dodal, že žalovanou bol uvedený do omylu, keď táto od žalobcu „vylákala“ sumu 297,- eur, ktorú žiada vrátiť aj s úrokom z omeškania.

III.

14. Žalovaná sa ku kasačnej sťažnosti žalobcu vyjadrila podaním zo 06. februára 2020 považujúc dôvody žalobcu uvádzané v kasačnej sťažnosti za neopodstatnené, krajský súd v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav veci pre posúdenie zákonnosti napadnutého rozhodnutia žalovanej, na základe ktorého náležite právne posúdil vec, pričom nezistil nezákonnosť preskúmaných rozhodnutí.

15. Navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobcu ako nedôvodnú zamietol.

IV.

16. Vyjadrenie žalovanej bolo doručené žalobcovi dňa 17. februára 2020 na vedomie.

V.

17. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd kasačný (§ 11 písm. g/ SSP) preskúmal kasačnú sťažnosť postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 455 SSP a po jej preskúmaní dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná.

18. Podľa § 2 ods. 1 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

19. Podľa § 2 ods. 2 SSP, každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

20. Podľa § 6 ods. 1 SSP, správne sudy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

21. Podľa § 6 ods. 2 písm. c/ SSP, správne sudy rozhodujú v konaniach o správnych žalobách v sociálnych veciach.

22. Podľa § 199 ods. 1 písm. a/ SSP, sociálnymi vecami sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie Sociálnej poisťovne.

23. Predmetom kasačného konania v danej veci bol rozsudok krajského súdu, ktorým súd zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej z 05. februára 2019, Číslo: XXX XXX XXXX X. Uvedeným rozhodnutím generálny riaditeľ žalovanej postupom podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. zamietol odvolanie žalobcu podané proti rozhodnutiu z 05. novembra 2018, Číslo: XXX XXX XXXX X - II. a podané proti rozhodnutiu z 05. novembra 2018, Číslo: XXX XXX XXXX X - IV. a tieto rozhodnutia v celom rozsahu potvrdil. Rozhodnutím z 05. novembra 2018, Číslo: XXX XXX XXXX X - II. bol žalobcovi podľa § 65, § 112, § 82 a § 293dx zákona č. 461/2003 Z.z. od 26. septembra 2018 zvýšený starobný dôchodok na sumu 329,40 eur mesačne. Rozhodnutím z 05. novembra 2018, Číslo: XXX XXX XXXX X - IV. bolo rozhodnuté o vyplácaní starobného dôchodku podľa § 81 ods. 1 a § 112 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. v sume 293,00 eur mesačne od 10. septembra 2018 a súčasne o odňatí invalidného dôchodku v sume 140,70 eur mesačne od 04. januára 2018.

24. Podľa § 66 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., suma starobného dôchodku sa určí ako súčin priemerného osobného mzdového bodu, obdobia dôchodkového poistenia získaného ku dňu vzniku nároku na starobný dôchodok a aktuálnej dôchodkovej hodnoty; § 63 ods. 1 tretia veta a štvrtá veta platia rovnako.

25. Podľa § 63 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., priemerný osobný mzdový bod na určenie sumy dôchodkovej dávky sa určí ako podiel súčtu osobných mzdových bodov dosiahnutých v jednotlivých kalendárnych rokoch rozhodujúceho obdobia a obdobia dôchodkového poistenia v rozhodujúcom období, ak tento zákon neustanovuje inak. Priemerný osobný mzdový bod sa zaokrúhľuje na štyri desatinné miesta nahor. Na účely určenia obdobia dôchodkového poistenia sa získané dni dôchodkového

poistenia prepočítavajú na roky, ak tento zákon neustanovuje inak. Obdobie dôchodkového poistenia sa zaokrúhľuje na štyri desatinné miesta nahor.

26. Podľa § 62 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., osobný mzdový bod na určenie sumy dôchodkovej dávky sa určí ako podiel osobného vymeriavacieho základu a všeobecného vymeriavacieho základu. Osobný mzdový bod sa zaokrúhľuje na štyri desatinné miesta nahor.

27. Podľa § 60 ods. 1 veta prvá zákona č. 461/2003 Z.z., obdobie dôchodkového poistenia je obdobie povinného dôchodkového poistenia, obdobie dobrovoľného dôchodkového poistenia, ak za tieto obdobia okrem období uvedených v § 140 bolo zaplatené poistné na dôchodkové poistenie podľa tohto zákona a ak tento zákon neustanovuje inak.

28. Podľa § 62 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z., za obdobie dôchodkového poistenia podľa § 60 ods. 4, ktoré trvalo celý kalendárny rok, patrí osobný mzdový bod vo výške 0,3. Ak toto obdobie trvalo len časť kalendárneho roka, osobný mzdový bod sa určí ako súčin pomernej časti osobného mzdového bodu a počtu dní tohto obdobia. Pomerná časť osobného mzdového bodu je podiel osobného mzdového bodu vo výške 0,3 a počtu dní kalendárneho roka, v ktorom bolo získané obdobie dôchodkového poistenia podľa § 60 ods. 4, a zaokrúhľuje sa na štyri desatinné miesta nahor.

29. Podľa § 60 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z.z., obdobie dôchodkového poistenia je aj obdobie poberania invalidného dôchodku priznaného a vyplácaného Sociálnou poisťovňou, a to do dovŕšenia dôchodkového veku alebo priznania predčasného starobného dôchodku.

30. Podľa § 79a zákona č. 461/2003 Z.z., suma starobného dôchodku a predčasného starobného dôchodku poistenca, ktorý poberá alebo poberal invalidný dôchodok, sa nesmie určiť z nižšieho priemerného osobného mzdového bodu, než z ktorého sa určila suma invalidného dôchodku.

31. Podľa § 255 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z.z., za náhradnú dobu, dobu štúdia a dobu výkonu civilnej služby, ktoré sa hodnotia ako doba zamestnania získané podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004 a ktoré trvali celý kalendárny rok, patrí osobný mzdový bod vo výške 0,3, 0,6 v prípade materskej dovolenky. Ak sa kryjú tieto doby navzájom, patrí osobný mzdový bod vo výške 0,3, 0,6 v prípade materskej dovolenky len raz. Ak tieto doby trvali len časť kalendárneho roka, osobný mzdový bod sa určí ako súčin pomernej časti osobného mzdového bodu a počtu dní týchto dôb. Pomerná časť osobného mzdového bodu je podiel osobného mzdového bodu patriaceho za tieto doby, ktoré trvali celý kalendárny rok, a počtu dní kalendárneho roka, v ktorom sa tieto doby získali. Pomerná časť osobného mzdového bodu sa zaokrúhľuje na štyri desatinné miesta nahor.

32. Podľa § 196 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z., dôkazom je všetko, čo môže prispieť k zisteniu a objasneniu skutočného stavu veci, najmä výpovede účastníkov konania a vyjadrenia účastníkov konania a svedkov, odborné posudky, znalecké posudky, správy, listiny, vyjadrenia a potvrdenia iných fyzických osôb a právnických osôb. Netreba dokazovať skutočnosti všeobecne známe alebo skutočnosti známe z činnosti Sociálnej poisťovne.

33. Podľa § 196 ods. 6 zákona č. 461/2003 Z.z., účastník konania je povinný navrhnuť dôkazy na podporu svojich tvrdení. Organizačná zložka Sociálnej poisťovne rozhodne, ktoré z dôkazov sa vykonajú. Organizačná zložka Sociálnej poisťovne je povinná vykonať aj iné dôkazy, ktoré účastníci konania nenavrhlí, ak sú potrebné na zistenie a objasnenie skutočného stavu veci.

34. Najvyšší súd z obsahu súdneho, ako aj pripojeného dávkového spisu mal preukázané, že žalobca na predpísanom tlačive dňa 27. septembra 2018 (žiadosť spísaná dňa 18. septembra 2018) požiadal o starobný dôchodok, ktorý žiadal priznať od 10. septembra 2018. Tiež bolo zistené, že
- žalobca bol ku dňu podania predmetnej žiadosti poberateľom invalidného dôchodku od 04. júna 2013 (rozhodnutie z 29. januára 2014 v znení neskorších valorizácií),
- na základe predmetnej žiadosti žalovaná rozhodnutím z 05. novembra 2018, Číslo: XXX XXX XXXX

X - I. priznala žalobcovi od 10. septembra 2018 starobný dôchodok v sume 293,00 eur mesačne,
- následne rozhodnutím z 05. novembra 2018, Číslo: XXX XXX XXXX X - II. žalovaná zvýšila starobný dôchodok na sumu 329,40 eur mesačne od 26. septembra 2018
[dôvod zvýšenia starobného dôchodku žalobcu spočíval v tom, že žalobca zaplatil celú sumu dlžného poistného na dôchodkové poistenie za obdobie od 01. januára 1992 do 31. decembra 1992, od 01. januára 1993 do 31. decembra 1993, od 01. januára 1994 do 31. decembra 1994 a od 01. januára 1995 do 31. decembra 1995; dátum 26. septembra 2018 zodpovedal dňu zaplataenia celej dlžnej sumy],
- dňa 05. novembra 2018 pod číslom XXX XXX XXXX X - III. žalovaná vydala ďalšie rozhodnutie, ktorým žalobcovi od 26. septembra 2018 nevznikol nárok na zvýšenie sumy starobného dôchodku na sumu minimálneho dôchodku, z dôvodu, že výška starobného dôchodku (329,40 eur mesačne) je vyššia ako suma vypočítaného minimálneho dôchodku (287,30 eur mesačne),
- žalovaná posledným rozhodnutím z 05. novembra 2018, Číslo: XXX XXX XXXX X - IV. rozhodla o vyplácaní starobného dôchodku v sume 293,00 eur mesačne od 10. septembra 2018 a súčasne o odňatí invalidného dôchodku v sume 140,70 eur mesačne od 04. januára 2019
[dôvod odňatia invalidného dôchodku spočíval v tom, že suma starobného dôchodku bola vyššia ako suma invalidného dôchodku s tým, že žalobcovi patrí dôchodok, ktorého suma je vyššia],
- žalobca následne napadol odvolaním spísaným vo forme zápisnice pred pobočkou Sociálnej poisťovne dňa 11. decembra 2018 rozhodnutie žalovanej z 05. novembra 2018, Číslo: XXX XXX XXXX X - II. a Číslo: XXX XXX XXXX X - IV.,
- generálny riaditeľ žalovanej ako odvolací orgán rozhodnutím z 05. februára 2019, Číslo: XXX XXX XXXX X zamietol odvolanie žalobcu a obe rozhodnutia z 05. novembra 2018 v celom rozsahu potvrdil.

35. Najvyšší súd po preskúmaní veci, po oboznámení sa s obsahom spisu, vrátane pripojeného administratívneho (dávkového) spisu nezistil dôvod, aby sa odchyľil od právnych záverov obsiahnutých v odôvodnení napadnutého rozsudku, ktoré považuje za dostatočné pre prijaté rozhodnutie.

36. Žalobca v zásade tak v priebehu dávkového, ako aj následne prieskumného konania pred správnym súdom namietal výšku priznaného starobného dôchodku.

37. V tomto smere najvyšší súd uvádza, že suma starobného dôchodku sa určí ako súčin
- priemerného osobného mzdového bodu
- obdobia dôchodkového poistenia získaného ku dňu vzniku nároku na starobný dôchodok a
- aktuálnej dôchodkovej hodnoty.

38. Priemerný osobný mzdový bod na určenie sumy dôchodkovej dávky žalovaná určila ako podiel súčtu osobných mzdových bodov dosiahnutých v jednotlivých kalendárnych rokoch rozhodujúceho obdobia a obdobia dôchodkového poistenia v rozhodujúcom období. Týmto rozhodujúcim obdobím v prípade žalobcu bolo obdobie počnúc rokom 1984 a končiac rokom 2017, t.j. rokom predchádzajúcim roku, v ktorom boli splnené podmienky vzniku nároku na starobný dôchodok. Osobné mzdové body sa určujú v týchto kalendárnych rokoch osobitne za každý kalendárny rok ako podiel osobného vymeriavacieho základu a všeobecného vymeriavacieho základu. Osobný vymeriavací základ je úhrn vymeriavacích základov za kalendárny rok, z ktorých sa zaplatilo poistné na dôchodkové poistenie alebo z ktorých sa poistné na dôchodkové poistenie podľa § 60 ods. 1 druhej vety považuje za zaplatené. Sumy všeobecných vymeriavacích základov za kalendárne roky 1949 až 2002 sú uvedené v prílohe č. 3 k zákonu č. 461/2003 Z.z., za kalendárne roky 2003 až 2013 sú obsiahnuté v príslušných opatreniach Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, a všeobecné vymeriavacie základy po roku 2013 sú stanovené Sociálnou poisťovňou v § 11 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. ako 12-násobok priemernej mesačnej mzdy v hospodárstve Slovenskej republiky zistenej štatistickým úradom za príslušný kalendárny rok. Súčet osobných mzdových bodov u žalobcu v rozhodnom období mal hodnotu 10,5765 a v rozhodujúcom období žalobca získal 7.087 dní dôchodkového poistenia, t.j. 19,4165 rokov dôchodkového poistenia s tým, že potom priemernému osobnému mzdovému bodu zodpovedá hodnota 0,5448 (10,5765 : 19,4165). Zároveň uvedená hodnota bola v súlade s § 63 ods. 4 písm. d/ zákona č. 461/2003 Z.z. navýšená o 20 % z rozdielu medzi hodnotou 1,0 a hodnotou priemerného osobného mzdového bodu (1 - 0,5448 = 0,4552), t.j. 20 % z 0,4552 = 0,09104 + 0,5448 =

0,6359. Vzhľadom na to, že na účely výpočtu invalidného dôchodku sa použil vyšší priemerný osobný mzdový bod (pozri rozhodnutie z 28. augusta 2017 o zvýšení invalidného dôchodku) v hodnote 0,7603, v súlade s § 79a zákona č. 461/2003 Z.z. na výpočet sumy starobného dôchodku sa použila vyššia hodnota priemerného mzdového bodu, t.j. 0,7603.

39. Obdobie dôchodkového poistenia získaného ku dňu vzniku nároku na starobný dôchodok predstavuje úhrn všetkých období, ktoré žalobca získal, v tomto prípade počnúc rokom 1972 až 2000 a 2006 až 2009 a 2013 až 2017, celkovo 12,905 dní, t.j. 35,3562 rokov obdobia dôchodkového poistenia.

40. Aktuálna dôchodková hodnota bola správne stanovená na sumu 11,9379 eur (súčin dôchodkovej hodnoty za predchádzajúci rok, t.j. 2017 - 11,3505 a podielu priemernej mzdy zistenej za tretí štvrtýrok predchádzajúceho kalendárneho roka a priemernej mzdy zistenej za tretí štvrtýrok kalendárneho roka dva roky predchádzajúceho kalendárneho roka, od ktorého sa dôchodková hodnota upravuje [priemerná mzda v hospodárstve za rok 2017 (935,00 eur) : priemerná mzda v hospodárstve za rok 2016 (889,00 eur)] = 1,05174353 (935,00 : 889,00). Aktuálna dôchodková hodnota je potom stanovená na sumu 11,9379 eur (11,3505 x 1,05174).

41. Suma starobného dôchodku pozostávajúca zo súčiny týchto troch veličín (priemerný osobný mzdový bod x obdobie dôchodkového poistenia získaného ku dňu vzniku nároku na starobný dôchodok x aktuálna dôchodková hodnota) bola určená na 321,00 eur mesačne; uvedená suma bola následne valorizovaná.

42. Najvyšší súd ďalej uvádza, že žalobca odvolaním napadol rozhodnutie z 05. novembra 2018, Číslo: XXX XXX XXXX X - II., ktorým žalovaná zvýšila starobný dôchodok žalobcu na sumu 329,40 eur mesačne od 26. septembra 2018. Predmetné rozhodnutie malo základ v rozhodnutí z 05. novembra 2018, Číslo: XXX XXX XXXX X - I. o priznaní starobného dôchodku na základe žiadosti z 27. septembra 2018 (žiadosť spísaná dňa 18. septembra 2018) s tým, že zvýšenie sumy starobného dôchodku žalobcu spočívalo v tom, že žalobca zaplatil celú sumu dlžného poistného na dôchodkové poistenie za obdobie od 01. januára 1992 do 31. decembra 1992, od 01. januára 1993 do 31. decembra 1993, od 01. januára 1994 do 31. decembra 1994 a od 01. januára 1995 do 31. decembra 1995; dátum 26. septembra 2018 zodpovedal dňu zaplata celú dlžnú sumu. V tomto smere najvyšší súd ďalej uvádza, že žalovaná pri výpočte starobného dôchodku a predovšetkým čo do zohľadnenia dvoch zásadných činiteľov - priemerného osobného mzdového bodu (a teda aj osobných vymeriavacích základov) a obdobia dôchodkového poistenia získaného ku dňu vzniku nároku na starobný dôchodok vychádzala z evidenčných listov dôchodkového zabezpečenia, ktoré boli zo stany žalovanej správne posúdené a výstupy z nich plynúce sú súčasťou osobného listu dôchodkového poistenia tvoriaceho neoddeliteľnú prílohu rozhodnutia tak o priznaní, ako aj o následnom zvýšení starobného dôchodku. Žalovaná rovnako správne prihliadala na náhradné doby (konkrétne doby nároku na nemocenské) získané v kalendárnom roku 1984 v rozsahu 73 dní, v kalendárnom roku 1985 v rozsahu 69 dní, v kalendárnom roku 1986 v rozsahu 53 dní, v kalendárnom roku 1987 v rozsahu 137 dní, v kalendárnom roku 1988 v rozsahu 98 dní, v kalendárnom roku 1989 v rozsahu 45 dní, v kalendárnom roku 1990 v rozsahu 50 dní, v kalendárnom roku 1991 v rozsahu 59 dní, v kalendárnom roku 1999 v rozsahu 116 dní, a v kalendárnom roku 2013 v rozsahu 211 dní (doba poberania invalidného dôchodku). Z uvedeného je zrejmé, že ide o krátke doby, počas ktorých žalobca pracoval, čo malo za následok nízke hodnoty osobného mzdového bodu.

43. Správne bol tiež žalobca listom z 20. júna 2016 upovedomený o tej skutočnosti, že obdobie vedenia v evidencii nezamestnaných občanom od 01. januára 2005 do 01. novembra 2005 a od 11. marca 2009 do 13. februára 2014 sa nepovažuje za obdobie dôchodkového poistenia podľa § 60 zákona č. 461/2003 Z.z. V tejto súvislosti najvyšší súd uvádza, že hodnotenie doby, počas ktorej bol poistenec evidovaný v evidencii nezamestnaných občanov sa v priebehu jednotlivých rokov menilo. Podľa § 9 ods. 1 písm. d/ zákona č. 100/1988 Zb. v znení účinnom do 31. decembra 2000 sa na účely výpočtu dôchodku hodnotila všetka doba v evidencii nezamestnaných občanov (tzv. doba nezamestnanosti). Podľa § 9 ods. 1 písm. d/ zákona č. 100/1988 Zb. v znení účinnom od 01. januára 2001 do 31. decembra 2003 sa

hodnotila výlučne len tá doba, počas ktorej sa evidovanému nezamestnanému vyplácala podpora v nezamestnanosti podľa osobitného predpisu. Od 01. januára 2004, t.j. s účinnosťou zákona č. 461/2003 Z.z. doba evidencie nezamestnaných občanov už nie je obdobím dôchodkového poistenia, a preto sa pre nárok na dôchodok nehodnotí vôbec (§ 60). Toto obdobie je možné hodnotiť len v tom prípade, že si občan platil alebo si dodatočne doplatí tzv. dobrovoľné dôchodkové poistenie.

44. Postup žalovanej pri výpočte starobného dôchodku bol plne v súlade so zákonom č. 461/2003 Z.z.; ďalšie obdobia dôchodkového poistenia súce zhodnotenia na účely výpočtu starobného dôchodku z obsahu administratívneho spisu nevyplývali.

45. Žalobca rovnako odvolaním napadol rozhodnutie žalovanej z 05. novembra 2018, Číslo: XXX XXX XXXX X - IV., ktorým táto rozhodla o vyplácaní starobného dôchodku v sume 293,00 eur mesačne od 10. septembra 2018 a súčasne o odňatí invalidného dôchodku v sume 140,70 eur mesačne od 04. januára 2019. V tomto smere najvyšší súd uvádza, že výška invalidného dôchodku sporná nebola (navyše rozhodnutie o priznaní invalidného dôchodku z 29. januára 2014 prešlo testom zákonnosti v rámci súdneho prieskumu - bližšie pozri rozsudok najvyššieho súdu z 28. júna 2016, sp. zn. 1So/132/2014 v spojení s rozsudkom krajského súdu z 03. júla 2014, sp. zn. 1Sd/40/2014). Suma starobného dôchodku aj vzhľadom na predchádzajúce body tohto rozsudku bola vypočítaná správne. Za tohto stavu potom žalovaná správne postupovala, keď v súlade s § 81 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. (upravujúceho súbeh nárokov na výplatu dôchodkových dávok) rozhodla o odňatí invalidného dôchodku a vyplácaní starobného dôchodku (keďže suma invalidného dôchodku bola nižšia ako suma starobného dôchodku).

46. V priebehu konania žalobca tiež namietal, že mu nebolo zohľadnené obdobie starostlivosti o blízke osoby (rodičov). Z podanej žiadosti o starobný dôchodok vyplýva, že sa malo jednať o obdobie od 01. januára 2001 do 29. marca 2011. V zmysle žalovanou obstaraného potvrdenia o poberaní peňažného príspevku na opatrovanie od príslušného úradu práce z 22. októbra 2018 bolo zistené, že žalobca bol poberateľom peňažného príspevku na opatrovanie v období od 01. júna 2005 do 31. decembra 2008 a od 01. januára 2009 do 31. marca 2009. Žalovaná v tomto smere zohľadnila obdobie od 01. augusta 2006 do 31. marca 2009, keďže zákonom č. 310/2006 Z.z. účinným od 01. augusta 2006 došlo ku zmene osobného rozsahu dôchodkového poistenia (§ 15 ods. 1 písm. e/ zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 310/2006 Z.z.).

47. K žalobcom namietanej diskriminácii, najvyšší súd uvádza, že systém sociálneho zabezpečenia v Slovenskej republike je založený na troch pilieroch, ktorými sú poisťovací systém, systém štátnej sociálnej podpory a systém sociálnej pomoci. Poisťovací systém je príspevkovým systémom viazucim sa na výkon ekonomickej činnosti umožňujúcej fyzickej osobe byť poistencom, a teda aj plniť si povinnosti súvisiace s odvodovými povinnosťami pre prípad vzniku sociálnej udalosti, v dôsledku ktorej dochádza k strate výkonu zárobkovej činnosti. Účastník poistného vzťahu teda nárok na dávku za predpokladu, že si platí poistné (prípadne za neho platí poistné štát - napríklad poistné na starobné poistenie). V tomto systéme sa uplatňuje predovšetkým princíp zásluhovosti. Systém štátnej sociálnej podpory je systém, v rámci ktorého, ak nastane určitá a štátom uznaná sociálna situácia sa poskytnú štátne dávky. Na rozdiel od poisťovacieho systému sa nevyžaduje plnenie odvodovej povinnosti, nárok na tento typ dávky nie je podmienený účasťou na sociálno-poisťovacích právnych vzťahoch a ani príjmovými pomermi oprávnených osôb; platí zásada rovnakého zabezpečenia pre všetkých, t.j. uplatňuje sa predovšetkým princíp rovnakosti. Systém sociálnej pomoci vychádza predovšetkým z príjmových pomerov, ide o tzv. testované dávky poskytované tým osobám, ktoré to vzhľadom na svoju sociálnu a ekonomickejšiu situáciu reálne potrebujú. Účel tohto systému spočíva v sociálnej pomoci a to tak, aby príjemcu tejto pomoci a jeho spoločenské prostredie čo možno najviac podnecovali k aktívnemu riešeniu nepriaznivej tak sociálnej, ako aj materiálnej situácie. V tomto type systému sa uplatňuje princíp subsidiarity, čo znamená, že sociálna pomoc sa poskytne iba tomu, kto si nevie pomôcť sám alebo nedostáva potrebnú pomoc z inej strany. Uplatňuje sa princíp potrebnosti.

48. Z hľadiska ústavného možno subsumovať danú problematiku pod kategóriu základných práv a

slobôd druhej generácie, ktoré sú z hľadiska slovenského ústavného práva zaradené v Piatom oddiele, Druhej hlavy Ústavy Slovenskej republiky a nazvanom Hospodárske, sociálne a kultúrne práva, ktoré vyžadujú skôr intervenciu štátu než jeho zdržanie sa (oproti základným právam a slobodám generácie prvej), a to za účelom zabezpečenia (v kontexte prejednávaneho prípadu) predovšetkým materiálnej stránky jednotlivca. V porovnaní s prvou generáciou ľudských práv konkrétna podoba a podmienky uplatnenia práv druhej generácie podliehajú podstatne širšej miere uváženia zákonodarcu v závislosti od ekonomickej situácie štátu, či aktuálnej hospodárskej, sociálnej alebo kultúrnej politiky. Uvedené sa potom zásadne prejavuje v obsahu a v rozsahu týchto práv. Z vyššie citovaného Článku 51 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že domáhať sa práv uvedených v čl. 35, 36, 37 ods. 4, čl. 38 až 42 a čl. 44 až 46 tejto ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú. V kontexte s Článkom 39 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého občania majú právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živiteľa (ods. 1) Ústava Slovenskej republiky splnomocnila zákonodarcu, aby zákonom (zákonmi) bližšie upravil samotnú realizáciu týchto ústavných práv (ods. 5). Týmito zákonmi sú najmä zákon č. 461/2003 Z.z., ale aj Zákonník práce (zákon č. 311/2001 Z.z.), zákon č. 43/2004 Z.z. o starobnom dôchodkovom sporení, zákon č. 650/2004 Z.z. o doplnkovom dôchodkovom sporení, zákon č. 580/2004 Z.z. o zdravotnom poistení, zákon č. 577/2004 Z.z. o rozsahu zdravotnej starostlivosti uhrádzanej na základe verejného zdravotného poistenia a o úhradách za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti, zákon č. 417/2013 Z.z. o pomoci v hmotnej núdzi, zákon č. 447/2008 Z.z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákon č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách, zákon č. 601/2003 Z.z. o životnom minime, zákony upravujúce príspevky (štátu) na podporu starostlivosti a výchovy dieťaťa v (náhradnej) rodine. Vzhľadom na uvedené, možno konštatovať, že esenciálny obsah sociálnych práv nie je zaručený ústavou, ale zákonom, t. j. zákonná právna úprava ustanovuje obsah a rozsah práva jednotlivca na sociálne zabezpečenie a zaručuje aj jeho uplatnenie. Zároveň je potrebné dodať, že táto skutočnosť neznamená svojvôľu zákonodarcu pri tvorbe právnych predpisov v sociálnej oblasti, keďže i v týchto prípadoch je nutné rešpektovať ústavné princípy a požiadavky ochrany ďalších hodnôt, na ktorých je Ústava Slovenskej republiky založená a ktoré chráni.

49. Ústavný súd sa otázkou rovnosti v právach [čo znamená jednak vylúčenie svojvôle pri odlišovaní subjektov a práv a jednak zákaz diskriminácie ako imanentnej súčasťou právneho štátu (článok 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky)] zaoberal už v celom rade svojich predchádzajúcich rozhodnutí (m. m. PL. ÚS 3/04, PL. ÚS 1/2012). Stotožnil sa v nich s chápaním rovnosti, ako ju vyjadril Ústavný súd ČSFR vo svojom náleze z 08. októbra 1992, sp. zn. PL. ÚS 22/92 (publikovanom pod č. 11 Zbierky uznesení a nálezov Ústavného súdu ČSFR). Ústavný súd ČSFR v ňom poňal rovnosť ako kategóriu relatívnu, ktorá vyžaduje odstránenie neodôvodnených rozdielov. Zásadu rovnosti v právach je potrebné chápať tak, že právne rozlišovanie v prístupe k určitým právam nesmie byť prejavom ľubovôle; nevyplýva z nej však záver, že by každému muselo byť priznané akékoľvek právo. Princíp rovnosti preto treba interpretovať z dvojakeho pohľadu. Prvý je daný požiadavkou vylúčenia ľubovôle v postupe zákonodarcu pri odlišovaní skupín subjektov, a nie práv, druhý potom požiadavkou ústavnoprávnej akceptovateľnosti hľadísk odlišovania, t.j. neprípustnosti dotknutia niektorého zo základných práv a slobôd odlišovaním subjektov a práv zo strany zákonodarcu. Z pohľadu rovnosti síce nevyplýva požiadavka všeobecnej rovnosti každého s každým, vyplýva z nej však požiadavka, aby právo bezdôvodne nezvýhodňovalo ani neznevýhodňovalo jedných pred druhými. Ústavný poriadok teda pripúšťa aj zákonom založenú nerovnosť, pokiaľ sú na to ústavne akceptovateľné dôvody. Všeobecným pravidlom o rovnosti je ustanovenie článku 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého cit.: „Základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmysľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvýhodňovať alebo znevýhodňovať.“ Uvedené ustanovenie vo svojej podstate predstavuje rovnosť všetkých ľudí pred zákonom s tým, že všetky štátne orgány zabezpečujúce výkon štátnej moci musia k jednotlivcom, ich právam a slobodám plynúcim z ústavy pristupovať z hľadiska ich uskutočňovania a ochrany rovnako, bez ohľadu na okolnosti predpokladané ústavou (pohlavie, rasa, farba pleti, jazyk a pod.). V tomto zmysle nemožno nikoho pre tieto okolnosti (dôvody) poškodzovať,

zvýhodňovať alebo znevýhodňovať na právach a slobodách, ktoré mu ústava priznáva. Štát síce môže formou zákona v záujme zabezpečovania svojich funkcií poskytnúť určitej skupine ľudí viac výhod (oprávnení) ako inej (napríklad vo vzťahu k určitej skupine poistencov zachovanie možnosti skoršieho odchodu do dôchodku; § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z.), avšak nemôže tak urobiť ľubovoľne, musí rešpektovať obsah ústavy, jej zmysel, ako aj princípy demokratickej spoločnosti a zároveň prvok odlišnosti musí uplatniť vo vzťahu k všetkým prípadom / subjektom, ktoré spĺňajú ustanovené podmienky.

50. Zákaz diskriminácie má v sebe už z povahy veci zakomponovaný určitý aspekt porovnávania a v najvšeobecnejšej rovine ho možno vymedziť ako zákaz neospravedliteľného rozličného zaobchádzania na základe určitého kritéria, ktoré nesmie byť na ujmu. Ak by absentoval diskriminačný dôvod, nemožno hovoriť o porušení zákazu diskriminácie. V tejto súvislosti najvyšší súd uvádza, že zákon č. 461/2003 Z.z. vo svojich ustanoveniach (okrem iného) upravuje podmienky vzniku nároku na starobný dôchodok; tieto podmienky sú stanovené jasne a sú všeobecne aplikovateľné na každého občana patriaceho do tej istej homogénnej skupiny poistencov, t.j. poistencov nachádzajúcich sa v porovnateľnej situácii. Každá fyzická osoba (poistenec) má v prípade splnenia zákonom ustanovených podmienok nárok na výplatu dôchodkovej dávky, ktorej výška je výrazne ovplyvnená aj počtom odpracovaných rokov, výškou mzdy a aktuálnou dôchodkovou hodnotou. Žalobca po dovŕšení dôchodkového veku si požiadal na predpísanom tlačive o starobný dôchodok, ktorý mu bol aj priznaný. Žalovaná pri jeho výpočte postupovala v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona č. 461/2003 Z.z., zohľadnila všetky relevantné a na vec sa vzťahujúce informácie (primárne evidenčné listy dôchodkového zabezpečenia, z ktorých vyplývalo tak obdobie dôchodkového poistenia, ako aj osobný vymeriavací základ), pričom rovnaký postup by žalovaná zvolila vo vzťahu ku všetkým poistencom, ktorí by sa nachádzali v situácii porovnateľnej so žalobcom.

51. Žiadosť žalobcu o vrátenie už zaplatenej sumy na účet žalovanej vo výške 297,- eur nie je predmetom tohto konania a najvyššiemu súdu neprináleží sa touto žiadosťou zaoberať.

52. V závere súd len poukazuje na tú skutočnosť, že žalobca na jednej strane namieta (nízku) výšku starobného dôchodku, avšak na strane druhej sám uznáva, že ako podnikateľ cit.: „ (...) platil odvody hoci minimálne (...)“.

53. Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd nepovažoval kasačnú sťažnosť žalobcu za dôvodnú, a preto ju podľa § 461 SSP zamietol.

54. O náhrade trov kasačného konania rozhodol najvyšší súd tak, že žalobcovi, ktorý v tomto konaní úspech nemal, ich náhradu nepriznal (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 1 SSP) a žalovanej ich nepriznal, lebo to nemožno spravodlivo požadovať (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 168 veta prvá SSP).

55. Toto rozhodnutie prijal najvyšší súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.